Pericopa Behaalotcha – Parașat Vayehi binsoa [anul 5780] וַיְהִי בִּנְסֹעַ

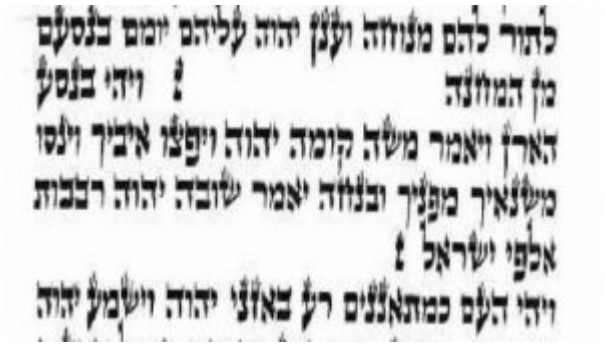

La mijlocul acestei pericope se află două versete cunoscute de orice evreu care se roagă de Șabat la sinagogă. Este vorba despre cele două versete din cartea Numeri 10:35-36: „Și când pornea chivotul, Moșe zicea, ridică-Te Adonai și să se risipească vrăjmașii Tăi, și să fugă dinaintea feței Tale cei care Te urăsc! Și când se odihnea, zicea, Întoarce-Te Adonai, (la) zecile de mii ale miilor lui Israel”.

Ele sunt atât de cunoscute fiindcă primul verset este acela pe care noi îl spunem, cântând, atunci când scoatem Toraua din Aron Hakodeș, iar al doilea verset se spune la înapoierea Torei în Aron Hakodeș. De ce au fost alese aceste versete să fie spuse la scoaterea și la înapoierea Toraei este clar. Totuși sunt câteva întrebări care trebuie puse în legătură cu aceste două verste și mai ales cu locația la care se află în cartea de Tora.

Primul lucru clar este că noi citim aici despre chivotul care era cărat de evrei în timpul peregrinărilor lor în pustiu. Ceea ce este mai puțin clar, de ce apare acest episod tocmai aici unde nu este vorba de mers în pustiu. Doar nu este vorba aici că evreii ar fi în mișcare. Ei tocmai stationau. Tocmai din această cauză înțelepții, HaZaL și comentatorii văd în aceste două versete, 85 de litere, o pericopă, *parașa*, aparte. Mai ales că și *masora*, adaugă două semne înainte și după ele, după cum se poate vedea de pe fragmentul de text atașat. Acest semn este unic în Tora în acest loc și se mai află o singură dată în TaNaCH, în Psalmi 107, versete 23-28. Acest semn este o literă ebraică NuN întoarsă pe dos. Aceste semne ne spun că textul aflat între ele nu se află la locul lor corect și aparțin în altă parte. Ele sunt interpretate că ar fi o pericopă separată, dar din cauza versetelor reduse, doar două, au fost incluse aici. Așa ne învață de exemplu marele înțelept RaMBaM (Maimonides).

Unii înțelepți cred că aceste versete sunt o parte dintr-o carte întreagă care s-a pierdut și a dispărut. Printre ei se numără marele Tana, Rabi Iehuda Hanasi. În Mișna scrie că o carte de Tora care s-a pierdut, de exemplu într-un incendiu, dacă au rămas din ea cel puțin 85 de litere ca în pericopa noastră, ea murdărește (impură) mâinile. Aceasta înseamnă că un text mai mare de 85 de litere poate fi echivalent la un sul, are proprietățile unui sul, adică a unei cărți. Și RaMBaM ne explică aici că acest lucru înseamnă că dacă, de exemplu, este un incendiu de Șabat și au rămas 85 de litere sau ea conține numele lui Dumnezeu, trebuie salvată. Aici trebuie explicat că stingerea unui foc este interzis de Șabat ca și aprinderea lui, în afară de pericol la viață, *picuah nefeș* פיקוח נפש. Așa apare în tractatul Sofrim și în alte surse că cartea BeMidbar/Numeri este compusă de fapt din trei cărți, două dintre ele fiind pierdute din cauza păcatelor comise de evrei în pustiu. Șapte cărți care sunt egale cu cele șapte zile ale săptămânii, cu cele șapte candele ale sfeșnicului *Menora*.

Ne mai rămân două probleme de rezolvat, dintre multe altele. Prima, unde s-ar potrivi această pericopă, dacă ar fi vorba de o pericopă. Și aici sunt mai multe propuneri. Una spune că s-ar potrivi la episodul războiului contra lui Midian, care apare în BeMidbar/Numeri, cap. 31. Aluzia o găsim în versetul 6: „Și Moise i-a trimis la război, câte o mie din fiecare trib, pe ei și pe Pinhas, fiul lui Elazar, cohenul, la război, cu uneltele sfântului locaș și cu trâmbițele de fanfară, în mâna lor”. După această variantă, „uneltele sfântului locaș” sunt în primul rând chivotul pentru mișcarea căreia se roagă Moise în pericopa noastră.

O a doua variantă, mai răspândită în diferitele maidrașim este că această pericopă aparține evenimentului

steagurilor triburilor. Noi citim despre acest eveniment în Numeri cap. 2 și apoi când tabăra se pune în mișcare în cap. 10. Aici este cel mai logic ca Moșe să pună chivotul în fruntea taberelor și să spună rugăciunea din pericopa noastră.

Acum vom încerca să înțelegem fiecare cuvânt din această rugăciune. În fond, aici este vorba despre două rugăciuni, una când se mișcă și una când se oprește. Un lucru este clar – el se roagă spre norul care acoperea cortul. Așa putem înțelege începutul „Ridică-te Adonai”, iar în ebraică *Cuma Adonai*, קומה ה'. Această formă a verbului cu adăugarea vocalei A la sfârșitul formei de imperativ, reprezintă în ebraica biblică, ca și în celelalte limbi semitice, o formă de imperativ afirmativ accentuat. Cu alte cuvinte este vorba ori de un ordin puternic, ori ca în cazul nostru de o puternică implorare. Întrebarea este, de unde să se ridice Domnul? Dacă înțelegem că Moșe se referă la nor, este clar că el se roagă ca norul să se ridice pentru ca poporul să poată să pornească. Iar când voiau să se oprească, el ruga, cu aceeași ardoare „întoarce-te” norule și așază-te pe cort ca să ne oprim. Mai grea este continuarea la ambele rugăciuni. La prima apar două verbe sinonime în mod parțial, dușmani și cei care te urăsc. Noi găsim un verset asemănător în Psalmi 68:1: „Să se ridice Domnul, să se împrăștie vrăjmașii Săi, și să fugă dinaintea Lui cei care-L urăsc”. Aceste două verbe mai apar și în Psalmi 83:2-3 în altă frază. Această explicație de rugăciune către nor se bazează pe unele traduceri în aramaică. Alte surse dau alte variante. De exemplu RaȘI bazându-se pe alte midrașim spune că Moise mergea înaintea taberei cu trei zile și atunci se ruga la Dumnezeu să se ridice și să pornească tabăra.

Și continuarea celei de a doua rugăciune este grea de explicat. Problema este cum înțelegem cuvântul „întoarce-te”, de unde și spre unde să te întorci? Și continuarea „zecile de mii ale miilor lui Israel” este greu de înțeles, mai ales legătura dintre cele două părți. În traducere s-a adăugat cuvântul „la” care nu apare în original. Este una dintre posibilități. Așa apare în traducerea în aramaică a lui Onkelos: ”Întoarce-te să stai în mijlocul sutelor de mii ale poporului tău”.

După alte traduceri și alte comentarii, verbul „Întoarce”, *șuva* שובה înseamnă și a se întoarce la liniște și pace. Probabil este vorba despre întoarcerea lui Dumnezeu de la supărarea lui, după cum apare în Isaia 30:15: „Revenind și rămânând în odihnă, veți fi salvați în liniște”. Alte comentarii spun că i-a binecuvântat pe zecile de mii de israelieni.

Oricare ar fi înțelesul celor două versete, noi stând de fiecare Șabat în fața Aron Hakodeș, să cântăm din tot sufletul aceste cuvinte eterne cărora li s-au adăugat la rugăciune și cuvintele eterne ale profetului Isaia 2:3: „Pentru că din Sion va ieși Toraua și din Ierușalaim cuvântul lui Adonai”.

כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וּדְבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלָם